

РЕШЕНИЕ

№ 3229

гр. София, 23.02.2024 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

СОФИЙСКИ РАЙОНЕН СЪД, 47 СЪСТАВ, в публично заседание на пети декември през две хиляди двадесет и трета година в следния състав:

Председател: МАРИЯ В. БОГДАНОВА
НОНЧЕВА

при участието на секретаря НАДЯ Г. НАЙДЕНОВА
като разгледа докладваното от МАРИЯ В. БОГДАНОВА НОНЧЕВА
Гражданско дело № 20221110126634 по описа за 2022 година
за да се произнесе, взе предвид следното:

Производството е по реда на чл. 235 и сл. ГПК.

Образувано е по искова молба, подадена от „**** срещу „*****“ ** и З. С. Д., с която по реда на чл. 422 ГПК е предявен иск за установяване дължимостта на мораторна лихва в размер на 11670,00 лева, начислена за периода от 21.10.2019 г. до 03.10.2021 г. върху дължима главница по сключен между страните Договор за банков кредит, продукт „****“, № *** от 13.02.2008 г.

В исковата молба се твърди, че по силата на посочения договор банката предоставила на кредитополучателя „*****“ ** кредит в размер на 190000,00 лева за срок от 240 месеца. З. С. Д. се задължил да отговоря солидарно с кредитополучателя за задълженията по договора. Към него били сключени анекси, съгласно които банката имала право да преоформи съществуващите, но неплатени към момента на сключване на анексите просрочия, чрез натрупването им към редовната главница по кредита. След така извършено преоформяне общият отпуснат кредит бил в размер на 225015,68 лева. Длъжниците по кредита не погасявали дължимите погасителни вноски в срок, поради което банката обявила кредита за предсрочно изискуем, считано от 21.10.2019 г., за което ответниците били уведомени на 28.07.2020 г. За вземанията по кредита ищецът подал заявление за издаване на заповед за изпълнение по чл. 417 ГПК. Срещу издадената такава на 07.01.2022 г. постъпило възражение по чл. 414 ГПК от двамата

ответници, с което се оспорвала единствено дължимостта на част от претендираната мораторна лихва в размер на 11670,00 лева, начислена за периода от 21.10.2019 г. до 03.10.2021 г. при общ размер на претендираната със заявлението мораторна лихва от 23551,64 лева. Поради тази причина банката твърди, че имала правен интерес от предявяване на иск за установяване дължимостта на оспорената от ответниците като дължима сума в размер на 11670,00 лева.

Исковата молба и приложенията към нея са връчени лично на ответниците срещу „*****“ ** и З. С. Д., като с подадените в законовия срок отговори исковата претенция се оспорва в цялост като неоснователна. Твърди се, че в сключения между страните договор не се съдържала изрична регламентация относно размера на мораторната лихва, като липсвала яснота по какъв начин се формирала същата. Изложени са подробни доводи относно реално дължимата според ответниците мораторна лихва, като се твърди, че същата следвало да бъде в размер на законната лихва, а в случай че същата била в по-висок размер, така установяващата я договорна клауза била нищожна поради противоречие със закона и добрите нрави. Поддържа се, че капитализирането към главницата по кредита на лихви и други вземания, извършено въз основа на сключения между страните анекси, довело до недопустимо начисляване на лихви върху лихви. Релевирано е и възражение за погасяване по давност на претенцията. Въз основа на изложеното е отправено искане за отхвърляне на предявения иск и за присъждане на сторените по делото разноски.

Софийски районен съд, Първо гражданско отделение, 47-ми състав, като съобрази доводите на страните и събраните по делото доказателства, поотделно и в тяхната съвкупност, съгласно правилата на чл. 235, ал. 2 ГПК, намира за установено следното:

От фактическа страна:

Предмет на делото са субективно кумулативно съединени установителни иски с правно основание чл. 422 ГПК, вр. чл. 79, ал. 1, предл. 1 ЗЗД, вр. чл. 430, ал. 1 ТЗ за признаване за установено между страните, че „*****“ **, в качеството му на кредитополучател, и З. С. Д., в качеството му на солидарен длъжник, дължат на „****“ в условията на солидарна отговорност сумата от 11670,00 лева, представляваща оспорена от ответниците като дължима част от мораторна лихва в общ размер от 23551,64 лева, начислена за периода от 21.10.2019 г. до 03.10.2021 г. по сключен между страните Договор за банков кредит, продукт „****“, № *** от 13.02.2008 г. и анекси към него, за която на 07.01.2022 г. по ч. гр. д. № 57449/2021 г. по описа на СРС, 47-ми състав, е издадена заповед за изпълнение по чл. 417 ГПК.

С доклада по делото са отделени като безспорни между страните следните обстоятелства: 1/ наличието на валидно възникнало договорно правоотношение между

„****“, като кредитодател, „*****“ **, като кредитополучател, и З. С. Д., като солидарен длъжник, по Договор за банков кредит, продукт „****“, № *** от 13.02.2008 г. и анекси към него; 2/ отпускането и усвояването на предоставената по силата на процесния договор за кредит сума в размер на 190000,00 лева; 3/ наличието на основания за начисляване на санкционираща (мораторна) лихва по отпуснатия кредит, поради незаплащане в срок на дължима по кредита вноска; 4/ настъпването изискуемостта на процесното вземане. Не е спорно по делото и обстоятелството, че ответниците са уведомени за обявената от банката предсрочна изискуемост на задълженията по кредита на 28.07.2020 г. Посочените обстоятелства се установяват и от приобщените по делото писмени доказателства.

Спорен между страните е единствено въпросът относно дължимостта на процесното вземане за сумата от 11670,00 лева, представляваща оспорената част от начислената по кредита лихва за забава в общ размер от 23551,64 лева. За разликата над сумата от 11670,00 лева до пълния претендиран от банката размер на мораторната лихва е издадена заповед за изпълнение по чл. 417 ГПК на 07.01.2022 г. по ч. гр. д. № 57449/2021 г. по описа на СРС, 47-ми състав, влязла в сила в тази си част поради липса на подадено възражение от длъжниците.

Установява се по делото и въз основа на отделените като безспорни между страните фактически обстоятелства, както и с оглед липсата на оспорване в хода на заповедното производство на дължимостта на част от начислената от банката мораторна лихва, че е налице основание за заплащане на обезщетение за забава в полза на банката-ищец. Дължимостта на същото е обусловена от неизпълнението от страна на ответниците на задължението им за заплащане на вноските по кредита съобразно уговорения погасителен план, довело включително и до предсрочна изискуемост на вземанията по процесния договор.

Съгласно чл. 5 от сключения между „****“ и „*****“ ** Договор за банков кредит, продукт „****“, № *** от 13.02.2008 г., при просрочие на дължими погасителни вноски по кредита, както и при предсрочна изискуемост, дължимата от кредитополучателя възнаградителна лихва се увеличава автоматично с наказателна надбавка (неустойка) за просрочие на главница в размер на 10 пункта. Съгласно чл. 4 от договора, възнаградителната лихва по кредита през първата година е в размер на 6,25 %, а за следващите до крайния срок за издължаване представлява сбор от базовия лихвен процент - малки фирми за лева, обявен от банката (8,3 % към датата на сключването на договора) и лихвена надбавка в размер на 0,2 пункта.

По силата на сключения към договора Анекс № 1/03.11.2008 г. З. С. Д. се е задължил да отговоря солидарно с кредитополучателя за всички задължения по процесния кредит, за което е издал запис на заповед в полза на банката. Идентично задължение от него е поето със сключването на Анекс № 2/18.12.2009 г. При

сключването на всички анекси към договора за кредит (общо 5 броя) З. С. Д. е действал в лично качество като солидарен длъжник и като управител на „*****“ **. Видно от вписванията в Търговския регистър, З. С. Д. е станал управител на дружеството-кредитополучател на 23.10.2008 г. и заема тази длъжност и към настоящия момент. В периода от 23.10.2008 г. до 16.11.2009 г. той е бил и едноличен собственик на капитала на дружеството.

Съгласно клаузите на чл. 2 и чл. 3.3 от Анекс № 2/18.12.2009 г., между страните е уговорено, че при забава в плащания по кредита банката има правото служебно да преоформи натрупаните просрочени задължения по кредита чрез прибавянето им към редовната главница. С Анекс № 3/13.12.2010 г. е постигнато съгласие между страните по договора за преоформяне на съществуващите към датата на преоформянето задължения, включително такива за просрочени лихви, чрез натрупването им към редовната усвоена и непогасена част от главницата. Идентични клаузи съдържат сключените към договора Анекс № 4/15.02.2013 г. и Анекс № 5/30.05.2016 г., като в последния са предоговорени размерите на възнаградителната лихва и наказателната надбавка за забава.

По делото е прието неоспорено от страните заключение по изготвената съдебно-счетоводна експертиза, което съдът кредитира в цялост като логично, мотивирано и компетентно изготвено. Вещото лице е изготвило няколко варианта на изчисление на дължимата по процесния кредит лихва за забава, а именно: 1/ 23371,38 лева за периода от 21.10.2019 г. до 03.10.2021 г., изчислен въз основа на представените банкови документи; 2/ 11420,72 лева за периода от 21.10.2019 г. до 03.10.2021 г., изчислена в размер, равен на законната лихва за забава; 3/ липса на задължения за лихва за забава, в случай че същата се изчислява върху първоначалния размер на отпуснатия кредит от 190000,00 лева, без да се съобразят извършените преоформяния на задължения въз основа сключените анекси. Във връзка с последната хипотеза вещото лице е уточнило, че общият размер на капитализираните лихви по кредита (възнаградителни и мораторни) е 38891,08 лева, като общият размер на капитализираните лихви за просрочие е 198,04 лева.

От правна страна:

За основателността на предявените иски, с оглед безспорните между страните факти и обстоятелства по делото, ищецът следва да установи в условията на пълно и главно доказване начина на формиране и размера на претендираната мораторна лихва.

Процесният спор между „****“ и „*****“ ** касае вземания, породени от абсолютна търговска сделка по смисъла на чл. 1, ал. 1, т. 7 ТЗ - договор за банков кредит, чиято уредба е в чл. 430 и сл. ТЗ. Кредитодателят-ищец е регистрирана кредитна институция по смисъла на чл. 2 ЗКрИ, като основната му дейност е публично привличане на влогове или други възстановими средства и предоставяне кредити или

друго финансиране за своя сметка и на собствен риск, т. е. процесният договор представлява търговска сделка от категорията на абсолютните по смисъла на чл. 1, ал. 1 ТЗ. Кредитополучателят-ответник е търговско дружество, използвало получения кредит за целите на търговската си дейност (съгласно чл. 1 от договора за кредит, сумата по същия е предоставена за покупка на недвижим имот за ползване за целите на дейност на кредитополучателя). Следователно, процесната сделка и по силата на чл. 286, ал. 1 и чл. 287 ТЗ представлява търговска сделка от категорията на абсолютните, доколкото съгласно чл. 286, ал. 1 ТЗ търговска е сделката, сключена от търговец, която е свързана с упражняването от него занятие. Поради това по отношение на ответника „*****“ ** не са приложими разпоредбите на ЗЗП и ЗПК. Съгласно дадената с разпоредбата на § 13, т. 1 от ДР на ЗЗП законова дефиниция, потребител е всяко физическо лице, което придобива стоки или ползва услуги, които не са предназначени за извършване на търговска или професионална дейност, и всяко физическо лице, което като страна по договор действа извън рамките на своята търговска или професионална дейност. Процесният договор за кредит е сключен между юридически лица, търговци по своята правно организационна форма, с цел обслужване търговската дейност на кредитополучателя, поради което, с оглед съдържанието на уговорките между страните и качеството им на търговци, следва да се приеме, че е налице търговска сделка, която не попада в приложното поле на ЗЗП и ЗПК, нито съставлява "потребителски договор" по смисъла на закона.

Процесните договорни правоотношения между ищцовото дружество и З. С. Д. също не попадат в приложното поле на ЗЗП и ЗПК. В § 13а, т. 9 ДР на ЗЗП изрично е посочено, че със ЗЗП са въведени в националното ни законодателство разпоредбите на Директива 93/13/ЕИО на Съвета относно неравноправните клаузи в потребителските договори. Във връзка с преюдициални запитвания по приложението чл. 2, б. "б" от Директива 93/13 е формирана практика на Съда на Европейския съюз. В посочената разпоредба е дефинирано понятието "потребител", съгласно което това е всяко физическо лице, което в качеството си на страна по договорите, предмет на директивата, участва поради интереси, които са извън рамките на неговата търговска или професионална дейност. При транспониране на директивата в националното ни законодателство е дадено сходно определение на същото понятие в § 13 от ДР на ЗЗП, съгласно което потребител е всяко физическо лице, което придобива стоки и ползва услуги, които не са предназначени за извършване на търговска или професионална дейност, и всяко физическо лице, което като страна по договор по този закон действа извън рамките на своята търговска или професионална дейност. Съобразно разрешението, дадено в Решение № 38 от 23.06.2017 г. по търг. дело № 2754/15 г. на I т. о. на ВКС и Решение № 240 от 29.03.2018 г. по търг. дело № 1102/17 г. на I т. о. на ВКС, физическо лице съдлъжник по договор за банков кредит или обезпечавашо кредит, по който кредитополучателят е търговец, може да има

качеството на потребител по ЗЗП и да се позовава на неравноправност на клаузи в договора за кредит, ако действия за цели извън рамките на неговата търговска или професионална дейност. Според цитираната практика, съдът извършва конкретна преценка, съобразно обстоятелствата и доказателствата по делото с оглед установяване на качеството "потребител". В цитираната практика касационната инстанция приема, че обезпечението на дълг на търговско дружество от физическо лице, включително и когато последното е съдължник, не може да се приеме като дадено за цел извън и независимо от всяка търговска дейност или професия, ако това физическо лице има тесни професионални /функционални/ връзки с посоченото дружество, като например неговото управление или мажоритарно участие в същото. Съобразно решение по дело С-110/14 на СЕС, понятието "потребител" е обективно и не зависи от знанията, които съответното лице може да има, или от информацията, с която то действително разполага. Посочено е, че трябва да се извърши преценка на всички обстоятелства по делото, вкл. на клаузите на договора, естеството на представляващата предмет на договора стока или услуга, за да се установи целта на придобиването или съответно на получаването □, с оглед установяване на качеството на "потребител" на страната по него /т. 22-т. 23/.

В разглеждания случай се установява, че към датата на възникване на солидарната отговорност по процесния кредит З. С. Д. е бил управител на дружеството-кредитополучател „*****“ **, като продължава да изпълнява същата дейност и към датата на приключване на устните състезания по делото, а за кратък период от време е бил и едноличен собственик на капитала на дружеството. Тези данни по делото сочат на съществуване на тесни професионални /функционални/ връзки между солидарния длъжник и кредитополучателя-търговското дружество във връзка с осъществяваната търговска дейност, поради което не може да се приеме, че З. Д. е встъпил в кредитното правоотношение в лично качество. С оглед изложеното и предвид цитираните по-горе принципни постановки, се налага изводът, че физическото лице - ответник по делото няма качеството на потребител и не се ползва от регламентираната за потребителите засилена защита.

Съобразявайки изложеното, съдът намира, че възраженията на ответниците за недействителност на клаузата за мораторна лихва поради протИ.речие със закона или добрите нрави по см. на чл. 26, ал. 1, пр. 1 и пр. 3 ЗЗД са неоснователни.

Съгласно Решение № 135 от 19.11.2020 г. по т. д. № 1066/2019 г., Т. К., II Т. О. на ВКС, постановено по реда на чл. 290 ГПК, накърняване на добрите нрави по смисъла на чл. 26, ал. 1, изр. 3 ЗЗД е налице, когато с така уговореното задължение се нарушават принципите на справедлИ.ст, на добросъвестност в гражданските и търговските взаимоотношения и на предотвратяване на неоправдано имуществено разместване. Съгласно принципните разрешения, дадени в мотивите към т. 3 от

Тълкувателно решение № 1/2009 г. от 15.06.2010 г. по тълк. д. № 1/2009 г. на ОСТК на ВКС, автономията на волята на страните да определят свободно съдържанието на договора е ограничена от разпоредбата на чл. 9 ЗЗД в две посоки: съдържанието на договора не може да противоречи на повелителни норми на закона и на добрите нрави. Ограничението се отнася, както за гражданските договори, така и за търговските сделки по аргумент от чл. 288 ТЗ. Добрите нрави са морални норми, на които законът е придал правно значение, защото правната последица от тяхното нарушаване е приравнена с тази на противоречието на договора със закона. Добрите нрави не са писани, систематизирани и конкретизирани правила, а съществуват като общи принципи или произтичат от тях, като за спазването им съдът следи служебно. Един от тези принципи е принципът на справедливостта, който в гражданските и търговските правоотношения изисква да се закрие и защитава всеки признат от закона интерес. Преценката за нищожност на договорни клаузи поради накърняване на добрите нрави следва да се прави за всеки конкретен случай към момента на сключване на договора. За разлика от потребителя, търговецът, независимо дали той е физическо или юридическо лице, при сключване на договорите във връзка с дейността си трябва да положи най-голямата дължима грижа - тази на добрия търговец. С оглед на това, той не може да се ползва с по-голяма защита от тази на потребителите по ЗЗП. Съгласно чл. 143, ал. 1 вр. чл. 146, ал. 1 ЗЗП, сключените от потребител по см. на § 13 от ДР на ЗЗП неиндивидуални клаузи в договор са нищожни като неравноправни, ако уговорката е във вреда на потребителя, не отговаря на изискването за добросъвестност и води до значително неравновесие между правата и задълженията на търговеца или доставчика и потребителя. Уговорките, които определят основния предмет на договора, сключен от потребител, и не са индивидуално договорени, не могат да бъдат неравноправни, ако са ясни и разбираеми, съобразно чл. 145, ал. 2 ЗЗП. С оглед изключенията по ЗЗП, при които дори потребителите не могат да се позоват на нищожност, по аргумент от по-силното основание, не могат да бъдат обявени за нищожни и уговорки в договор за банков кредит, по който кредитополучател е търговец, когато кредитът е предназначен за извършване на търговската му дейност. Това са случаите, при които клаузата е уговорена индивидуално или определя основния предмет на договора, като последната е ясна и разбираема. Именно такъв е и процесният случай.

Възнаградителната лихва е цената на кредита и следователно клаузата за нея е съществен елемент на договора за банков кредит, поради което, ако тя е ясна и разбираема, няма нарушение на принципите за справедливост и добросъвестност, и уговорката не противоречи на добри нрави. При плаваща лихва по банков кредит с кредитополучател - търговец, отпуснат във връзка с неговата дейност, ако в договора за формирането на лихвата не се използва пазарен индекс, а базов лихвен процент, който е договорен като референтен лихвен процент и промяната му се определя от самата банка като страна по правоотношението, а не от независим безпристрастен орган и не

са предварително определени компонентите и методиката, въз основа на които банката формира базовия си лихвен процент, промяната на размера на възнаградителната лихва се определя едностранно от банката по силата на постигнатото споразумение между страните. Ето защо и при сключване на договор за кредит от кредитополучател – търговец във връзка с търговска му дейност, както в случая, и при наличие на клауза за договорна лихва, която е с нефиксиран размер (плаваща лихва по банков кредит), именно кредитополучателят трябва да положи грижата на добрия търговец, която включва при необходимост и наемането на лица със специални познания в съответната област. С оглед на очертаната дължима грижа, която е по-голяма от тази на потребителя, търговецът може да разбере обхвата на поетото задължение и икономическите последици от сключването на договор, съдържащ клауза за промяна на възнаградителната лихва едностранно от банката по нейна преценка. Същото се отнася съответно и към клаузата, установяваща размера на лихвата за забава, когато тя е формирана като сбор от възнаградителната лихва и посочена в договора надбавка, какъвто именно е процесният казус (вж. чл. 4 и чл. 5 от договора).

С оглед тези разрешения, съдът намира, че клаузата в договора за кредит, сключен между „**** и „*****“ **, и обвързваща и солидарния длъжник З. С. Д., с която е договорена неустойка при забава в плащанията по договора, е ясна и разбираема, като същата не е в нарушение на действащия и в търговските отношения принцип на договорната автономия по чл. 9 ЗЗД, тъй като отговаря на изискването за добросъвестност в гражданските и търговските взаимоотношения и не води до значително неравновесие между правата и задълженията на насрещните страни по правоотношението. В случая е приложима и разпоредбата на чл. 309 ТЗ, предвиждаща, че не може да се намалява поради прекомерност неустойката, дължима по търговска сделка. В случая не е налице клауза за неустойка, чийто размер е прекомерен, респ. която не изпълнява функциите за обезпечаване и обезщетяване на кредитора при забава в изпълнението на задълженията по договора от страна на кредитополучателя.

Неоснователно е и възражението, че при служебното преоформяне на просрочени задължения по кредита от страна на банката се е достигнало до недопустимо начисляване на лихви върху лихви. Съгласно чл. 294, ал. 2 ТЗ между търговци лихва върху лихва се дължи, само ако е уговорена. В същия смисъл е и Решение от 29.07.2019 г. по т. д. № 1504/2018 г. по описа на ВКС, съгласно което "Уговорката в допълнителни споразумения към договор за кредит за прибавяне към размера на редовната главница на просрочени задължения за лихви, върху които се начислява възнаградителна лихва, представлява анатоцизъм по см. на чл. 10, ал. 3 ЗЗД, който е допустим само при уговорка между търговци на основание чл. 294, ал. 1 ТЗ". В случая е налице изрично постигнато съгласие между двама търговци (кредитодателя и кредитополучателя) за преоформяне на съществуващите към датата на преоформянето задължения, включително такива за просрочени лихви, чрез натрупването им към

редовната усвоена и непогасена част от главницата. Поради това начисляването на лихви върху лихви не е недопустимо.

Въз основа на изложеното, съдът намира, че процесната клауза за начисляване на лихва за забава не е недействителна и е породила действие между кредитодателя, кредитополучателя и солидарния длъжник. Според изслушаната съдебно-счетоводна експертиза, размерът на лихвата за забава по процесния кредит, изчислен съобразно постигнатите между страните договорни клаузи, е в размер на 23371,38 лева. Въпреки това, съдът намира, че дължима на ищцовото дружество е лихва за забава в по-нисък размер, а именно - в размер на законната лихва за забава.

За да достигне до този извод, съдът съобрази обстоятелството, че спрямо вземанията по процесния кредит е настъпила предсрочна изискуемост, считано от 28.07.2020 г. Именно тази дата - датата, на която длъжниците по кредита са получили уведомление от банката за обявяването на предсрочната изискуемост, е началната дата на последната, с оглед даденото разрешение в т. 18 на Тълкувателно решение № 4 от 18.06.2014 г. на ОСГТК на ВКС. Съгласно тълкувателния акт, в хипотезата на предявен иск по чл. 422, ал. 1 ГПК вземането, произтичащо от договор за банков кредит, става изискуемо, ако кредиторът е упражнил правото си да направи кредита предсрочно изискуем преди подаване на заявлението за издаване на заповед за изпълнение, като кредиторът трябва да е уведомил длъжника за обявяване на предсрочната изискуемост на кредита. Предсрочната изискуемост настъпва от датата, на която волеизявлението на банката, че счита кредита за предсрочно изискуем, е достигнало до длъжника-кредитополучател, и ако са били налице обективните предпоставки за изгубване преимуществото на срока. От този момент целият или неплатеният остатък по кредита е изискуем както по отношение на кредитополучателя, така и по отношение на поръчителя. Съгласно мотивите по т. 2 на Тълкувателно решение № 3 от 27.03.2019 г. по тълк. дело № 3/2017 г. на ОСГТК на ВКС, предсрочната изискуемост на вземането по договор за заем за потребление или за кредит, уредена в нормите на чл. 71 ЗЗД и чл. 432 ТЗ, представлява преобразуващо право на кредитора за изменение на договора и, за разлика от общия принцип по чл. 20а, ал. 2 ЗЗД, настъпва с волеизявление само на едната от страните. Волеизявлението следва да достигне до насрещната страна, но не се нуждае от приемане и същото поражда действие, ако са били налице обективните предпоставки за предсрочната изискуемост, уговорени в договора или предвидени в закона. Договорът се изменя в частта за срока за изпълнение на задължението за връщане на предоставената парична сума, като се преобразува от срочен в безсрочен. При настъпване на предсрочна изискуемост отпада занапред действието на погасителния план, ако страните са уговорили заемът/кредитът да се връща на вноски. Уговорената в договора лихва е възнаграждение за предоставянето и ползването на паричната сума за срока на договора. Предсрочната изискуемост има гаранционно-обезпечителна функция съгласно чл. 71 ЗЗД, независимо че съдържа и елемент на

санкция. Изменението на договора поради неизправност на заемополучателя има за последица загуба на преимуществото на срока при погасяване на задължението (чл. 70, ал. 1 ЗЗД) за длъжника. Упражненият избор от кредитора да иска изпълнението преди първоначално определения срок поради съществуващия за него риск преустановява добросъвестното ползване на паричната сума от длъжника, поради което уговореното възнаграждение за ползване за последващ период - след настъпване на предсрочната изискуемост, не се дължи. Уредбата на предсрочната изискуемост по договора за банков кредит в чл. 432, ал. 1 ТЗ е изрична относно размера на вземането на кредитора - "предсрочно връщане на сумата по кредита" и изключва заплащането на възнаграждение в размер на уговорените за срока на договора лихви. Разграничение между предоставената сума по кредита и дължимите суми при предсрочна изискуемост на вземането е направено и в нормите на чл. 60, ал. 2 от Закона за кредитните институции /изм. ДВ бр. 59/2016 г. / и чл. 46, ал. 3 от Закона за кредитите за недвижими имоти на потребители /ДВ бр. 59/2016 г. /. С волеизявлението за обявяване на предсрочна изискуемост кредиторът иска изпълнение веднага на основното задължение по договора - за връщане на заетата парична сума, и поставя длъжника в забава, поради което по правилото на чл. 79, ал. 1 ЗЗД искането за изпълнение може да се кумулира с искане за обезщетение за забавата. Изпълнението на длъжника след настъпване на падежа на безсрочното задължение е забавено и за периода от настъпване на предсрочната изискуемост до плащането вредите на кредитора от неизпълнението подлежат на обезщетяване. По правилото на чл. 86, ал. 1 ЗЗД на кредитора се дължи обезщетение в размер на законната лихва или уговореното в договора мораторно обезщетение, освен ако в специален закон не е предвидено друго. По изложените съображения на поставения за тълкуване въпрос ОСГТК на ВКС дава отговор, че размерът на вземането при предсрочна изискуемост по договор за заем/кредит следва да се определи в размер само на непогасения остатък от предоставената по договора парична сума (главницата) и законната лихва от датата на настъпване на предсрочната изискуемост до датата на плащането. За периода до настъпване на предсрочна изискуемост размерът на вземането се определя по действалия до този момент погасителен план, съответно - според клаузите на договора преди изменението му.

Следователно, за периода от датата на настъпване на предсрочната изискуемост по процесния кредит - 28.07.2020 г. - до крайната дата на исковия период (03.10.2021 г.) ответниците дължат лихва за забава в размер на 10915,44 лева (вж. таблица № 2 от стр. 6 на ССЧЕ). За периода от началната дата на исковата претенция - 21.10.2019 г. - до обявяването на предсрочната изискуемост дължимата лихва за забава, начислена само върху просрочените задължения по кредита, е в размер на 381,12 лева. Т. е. общият размер на дължимата от „*****“ ** и З. С. Д. в условията на солидарна отговорност лихва за забава по процесния договор за кредит е в размер на 11296,56 лева, а не в

размер на претендираната като дължима в заповедното производство сума от 23551,64 лева. Доколкото действително дължимата лихва за забава е в по-нисък размер както от цялата претендирана от банката като дължима лихва за забава, така и от неоспорената част от тази лихва в размер на 11881,64 лева, за която заповедта за изпълнение по чл. 417 ГПК, издадена на 07.01.2022 г. по ч. гр. д. № 57449/2021 г. по описа на СРС, 47-ми състав, е влязла в сила, то предявените иски срещу „*****“ ** и З. С. Д. за сумата от 11670,00 лева се явяват неоснователни и следва да бъдат отхвърлени в цялост.

По разноските:

С оглед изхода на делото право на разноски имат ответниците. За исковото производство сторените от тях разноски възлизат на сумата от по 900,00 лева за адвокатско възнаграждение на всяка от ответните страни, дължими съответно на ответника „*****“ ** и на процесуалния представител на ответника З. С. Д. за безплатно оказана на последния правна защита и съдействие. За заповедното производство разноски се дължат на процесуалния представител на ответника З. С. Д. за безплатно оказана правна защита и съдействие в размер на 650,00 лева. Ответникът „*****“ ** не е ангажирал доказателства за направени в хода на заповедното производство разноски за заплатено адвокатско възнаграждение. Неоснователни са възраженията на ищцовото дружество за прекомерност на адвокатските възнаграждения на ответниците, доколкото същите са съобразени с минималните размери по Наредба № 1 от 9.07.2004 г. за минималните размери на адвокатските възнаграждения в редакцията □ към датата на сключване на договорите за правна защита и съдействие.

Така мотивиран, Софийски районен съд, Първо гражданско отделение, 47-ми състав,

РЕШИ:

ОТХВЪРЛЯ в цялост като неоснователни предявените от „****, ЕИК: ****, срещу „*****“ **, ЕИК: ****, и З. С. Д., ЕГН: *****, **установителни иски с правно основание чл. 422 ГПК, вр. чл. 79, ал. 1, предл. 1 ЗЗД, вр. чл. 430, ал. 1 ТЗ** за признаване за установено между страните, че „*****“ **, в качеството му на кредитополучател, и З. С. Д., в качеството му на солидарен длъжник, дължат на „**** в условията на солидарна отговорност сумата от 11670,00 лева, представляваща оспорена от ответниците като дължима част от мораторна лихва в общ размер от 23551,64 лева, начислена за периода от 21.10.2019 г. до 03.10.2021 г. по сключен между страните Договор за банков кредит, продукт „****“, № **** от 13.02.2008 г. и анекси към него, за която на 07.01.2022 г. по ч. гр. д. № 57449/2021 г. по описа на СРС, 47-ми

състав, е издадена заповед за изпълнение по чл. 417 ГПК.

ОСЪЖДА, на основание чл. 78, ал. 3 ГПК, „****, ЕИК: ***, **да заплати на „*****“ ****, ЕИК: ***, **сумата от 900,00 лева**, представляваща сторени в хода на исковото производство разноси.

ОСЪЖДА, на основание чл. 78, ал. 3 ГПК, вр. чл. 38, ал. 1, т. 2 ЗАдв., „****, ЕИК: ***, **да заплати на адв. Н. И. И.**, САК, ЕГН: *****, **сумата от 900,00 лева**, представляваща възнаграждение за безплатно оказана правна защита и съдействие на ответника З. С. Д. в хода на исковото производство.

ОСЪЖДА, на основание чл. 78, ал. 3 ГПК, вр. чл. 38, ал. 1, т. 2 ЗАдв., „****, ЕИК: ***, **да заплати на адв. ***** Л. Л.**, САК, ЕГН: *****, **сумата от 650,00 лева**, представляваща възнаграждение за безплатно оказана правна защита и съдействие на ответника З. С. Д. в хода на заповедното производство.

Решението подлежи на обжалване пред Софийски градски съд в двуседмичен срок от връчването му на страните.

Препис от решението да се изпрати на страните.

Съдия при Софийски районен съд: _____